

Sint Willibrordusput en grenssteen

'St Wilbersput anno 700-1900' vermeldt het opschrift van de put op de grens van Limburg en Noord-Brabant, van Meijel en Deurne. Naast de put staat een grens- of richtsteen.

Locatie:	Hof
Kunstenaar:	Andries Gielen en Paul Vincken
Jaar:	1899 en 1979
Eigendom:	Gemeente
Adviezen:	Stichting Veldkapellen en Wegkruizen

Bedoeld is de heilige Willibrordus, die in 658 in het Noord-Engelse Northumbrië geboren is.

Hij werd priester en landde in 690 met enige andere missionarissen in onze Lage Landen, waar de Franken en de Friezen toen stevig ruzie hadden.

Willibrordus begon met preken en dopen en werd, zeker nadat paus Sergius I hem in 695 tot bisschop had gewijd, de Apostel van Nederland.

Vooraf in Brabant en Limburg was hij actief, maar zijn Benedictijnerklooster stichtte hij in het Luxemburgse Echternach. Daar overleed hij op 7 november 739.

Tijdens zijn leven ontving hij landgoederen, villa's, kerken en kloosters o.a. in Bakel, Deurne,

Rindern en Waalre, maar Meijel wordt daarbij niet genoemd.

Wel had Meijel een put, waar Willibrordus geprekeerd zou hebben.

Die put lag aan een doorgang door de Peel, zoals er ook putten waren bij andere peeldoorgangen in Geijsteren en Stramproy, ook daar 'Willibrordusput' genoemd.

De gang van Deurne over de Keulse Baan en Meijel naar Echternach is niet zo vreemd, want Deurne en Echternach waren nauw met elkaar verbonden bij het vestigen van het christendom in onze streken.

De Meijelse put was waarschijnlijk een eenvoudige ronde kuil met een wand van turven en bovengronds een vierkante opbouw van planken. Ze lag op 35 m NAP als hoogste limietrichter in de Peel en was tenminste vanaf 1352 van alle kanten goed te gebruiken als richtpunt bij het uitzetten van grenzen. Dat er op die hoogte een put kon zijn hangt samen met de bijzondere ondergrond op de bovenkant van de Peelrandbreuk, de westelijke kant van waar ooit Maas en Rijn stroomden. Ten oosten van die breuk, op de horst, zijn grindlagen afgezet.

Op die hoogte bij de put, zo'n 150 meter ('buksenscheut') van de plaats waar na 1300 een tolboom of rijboom de grens op de doorgaande weg zou markeren, daar zou Willibrordus hebben kunnen staan, klaar om te preken en te dopen.

Uit: Kaart van Christian Sgroten 1573

Rond die put, zowel aan de Deurnese als aan de Meijelse zijde, begonnen pioniers de gronden te ontginnen. Dat gebied werd in 1452 nog Luttel Meydel genoemd, Medelo, hooiland op de hoge zandgrond of een hoogte temidden van een nat gebied. Daar kregen aan de Meijelse kant Peter van Byeringen en aan de Deurnese zijde Willem van den Beken en Lambrecht van Loen in genoemd jaar 1452 ruzie om het gebruik van de grond en de put op Luttel Meijdel. De Hertog van Brabant liet landmeters een duidelijke scheiding aanbrengen, passend bij de inrichting van de gebruikers uit de 14de eeuw, o.a. Johannes van Beeregghen en zijn vrouw Jutta van Stakenborch, Jacobus van den Bossche, Johannes Elsbroec en Henricus van der Vloet.

Een grenssteen als metgezel voor de put.

Op 17 augustus 1549 werd bij de St. Willibrordusput een 'grenspaal' gezet, met aan een kant het wapen van het Land van Brabant en aan de andere kant het wapen van het Land van Weert. Eigenlijk was dat slechts een richtpunt om een rechte lijn als grens te kunnen trekken tussen de ruziënde gemeenten Someren en Nederweert. Het echte grenspunt tussen 'Brabant' en 'Limburg' lag bij de tolboom op de doorgaande weg. De gemeenten Deurne, Asten en Meijel die bij de St. Willibrordusput aan elkaar grensden, waren niet eens bij de plaatsing van deze steen betrokken.

De steen uit 1549 lag al lang in brokken onder de grond, toen op 12 mei 1761 de huidige grenssteen werd geplaatst. Die heeft aan een zijde het wapen van de Seven Geünieerde Provinciën ofwel de Verenigde Nederlanden, waar onder meer Deurne en Asten toe behoorden: de leeuw met de zeven pijlen. Aan de andere zijde staat het wapen van Oostenrijk, omdat Meijel en Nederweert vanaf 1715 tot Oostenrijks Gelder behoorden: de tweekoppige adelaar.

Het wonderlijke water uit de put

Aan het water uit de put kende men een genezende kracht toe. In 1742 meldde Emanuel de Croy aan zijn moeder, de Vrouwe van Meijel, dat mensen ervan dronken als bescherming tegen de moeraskoorts.

Ondanks die geneeskrachtige werking van het water sprong men niet altijd zorgvuldig met de put om, want in 1749 moest Teunis Martens van de Moosdijk de put tussen Meijel en Deurne weer opengraven. De gemeente Deurne betaalde hem daarvoor zes stuivers. Na 1800 raakte de put zodanig in verval, dat er niets meer van te zien was. Waarschijnlijk was het op indringend verzoek van emeritus-pastoor Frans van der Steen, dat zijn broer wethouder Arnold Hubert en de Meijelse pastoor Jan-Arnold Wouters, een gedreven vereerder van St. Willibrordus, op zoek gingen naar de oude put.

Zij lieten met aanwijzingen van de omwonenden de put op 6 juli 1899 weer helemaal uitgraven. Peter Driessen, Peter Verstappen, Peter van Rijt, Koob van Bussel, Mathijs Nijssen, Peter Hinssen, Graad Peters, Martinus Smits, Willem van Bree, Hannes van Bussel, Hendrik Willems en Marten van Rijt zochten, vonden de oude putplaats en groeven die een aantal meters uit. De gevonden potscherven en ruwe stenen werden verwijderd. Andries Gielen, 'Metseldries' genoemd, bouwde daarboven de nog bestaande opstand. Op 8 oktober 1899 trokken vervolgens duizend Meijelsen in processie naar de put voor de inzegening. De Sint Willibrordusput werd weer een bedevaartsoord. Het water werd weer gebruikt en door mensen in flesjes mee naar huis genomen, nu als bescherming tegen oogziekten.

In de oorlog had ook de put veel te lijden, maar in 1953 werd ze hersteld. Een borstbeeld van St. Willibrordus werd gemaakt door Gerda Gielen en geplaatst, terwijl Pietje Puts de sleutel had van het ijzeren poortje. Dat borstbeeld was echter niet tegen weer en wind bestand en werd eerst in de bibliotheek en sinds 2001 in de kerk geplaatst.

Op 6 augustus 1979 kocht de gemeente Meijel voor een gulden het rijksmonument St. Willibrordusput en liet er een door Paul Vincken van St. Joris Beesel gemaakt borstbeeld boven plaatsen.

Natuurlijk heeft zo'n bouwwerkje in het open veld veel te lijden. In 1998 zaten twee betonbanden los en was het beton gescheurd door de vorst. Hoewel de put en de grenssteen rijksmonumenten zijn, heeft de Rijksdienst voor Monumentenzorg voor zulke opknapwerkjes geen budget, zodat het belangrijk is dat er voortdurend onderhoud plaats vindt door de gemeente in samenwerking met Meijelse particulieren en instellingen.

Dat gebeurde het laatst in 2009, toen de gemeente Meijel in overleg met de Stichting Veldkapellen en Wegkruizen en heemkundevereniging Medelo

het terrein rond Sint Willibrordusbeeld en grenssteen liet herinrichten.

Een mooie plek voor even rust in het centrum van het hoge en oude Luttel Meijel om bij een oude put en een richtpaal te fantaseren over welke mensen hier de voorbije tweeduizend jaar over de oude weg gegaan zijn. Misschien zelfs Sint Willibrordus die er rust vond en water om te dopen.

